

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

5. aprill 2011 *

Kohtuasjas C-424/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Symvoulio tis Epikrateiase (Kreeka) 29. juuni 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. oktoobril 2009, menetluses

Christina Ioanni Toki

versus

Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann (ettekandja), J.-J. Kasel ja D. Šváby, kohtunikud R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis, M. Safjan ja M. Berger,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. oktoobri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- C. Toki, esindaja: *dikigoros* T. Georgopoulos,
- Kreeka valitsus, esindaja: E. Skandalou,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Zavvos ja H. Støvlbæk,

olles 30. novembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337),

muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ (EÜT L 206, lk 1; ELT eriväljaanne 05/04, lk 138; edaspidi „direktiiv 89/48”), artikli 3 esimese lõigu punkti b tõlgendamist.

- 2 Taotlus esitati kohtuvaidluses, mille üheks pooleks on C. Toki, kellel on teavad Ühendkuningriigis omandatud kutsequalifikatsioonid keskkonnainsenerinduse valdkonnas, ja mille teiseks pooleks on Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton (Kreeka haridus- ja religiooniminister) ning mille ese on Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsise (kõrgharidusdiplomite vastastikuse tunnustamise nõukogu) otsused mitte lubada C. Tokil asuda tegelema keskkonnainseneri kutsetegevusega Kreekas.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Direktiivi 89/48 põhjendustest 3 ja 4 ilmneb, et selle direktiivi eesmärk on võtta kasutusele kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteem, mis peaks kergendama Euroopa kodanikel selliste kutsealadega tegelemist, mille jaoks on vastuvõtvast liikmesriigis vaja läbida keskharidusjärgne koolitus, kui nad on saanud muus liikmesriigis sellise tegevuse jaoks vajaliku diplomi pärast vähemalt kolm aastat kestnud õpinguid.

- 4 Nimetatud direktiivi põhjenduste 5 ja 10 kohaselt on liikmesriikidel juhul, kui Euroopa Liit ei ole kehtestanud minimaalset vajalikku kvalifikatsioonitaset, võimalus määrata kindlaks selline tase, mis kindlustab nende territooriumil pakutavate teenuste kvaliteedi, ning kutsetunnistuste tunnustamise üldsüsteemi eesmärk ei ole liikmesriigi territooriumil kutsealal tegutsevate isikute suhtes kohaldatavate reeglite, sealhulgas kutse-eetika reeglite muutmine.

- 5 Direktiivi 89/48 artikli 2 esimese lõigu kohaselt kohaldatakse seda direktiivi kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda „reguleeritud kutsealal”.

- 6 Direktiivi 89/48 artikli 1 punkti c kohaselt on „reguleeritud kutseala” reguleeritud kutsealane tegevus või tegevuste hulk, mis moodustab liikmesriigis asjaomase kutseala.

- 7 Nimetatud direktiivi artikli 1 punktis d on sätestatud, et seal kasutatakse järgmisi mõisteid:

„reguleeritud kutsealane tegevus – kutsealane tegevus, kuivõrd sellise tegevusega tegelema hakkamine või tegelemine või üks tegelemise moodustest liikmesriigis eeldab otseselt või kaudselt õigusnormidest tulenevalt diplomi olemasolu. Reguleeritud kutsealase tegevusega tegelemise moodused seisnevad eelkõige järgmises:

- kutsealaga tegelemine kutsenimetuse all, kui sellise nimetuse kasutamine on lubatud vaid neil, kellel on õigusnormidele vastav diplom,

- tervishoiuga seotud kutsealaga tegelemine, kui sellise tegevuse tasustamine ja/või hüvitamine eeldab siseriikliku sotsiaalkindlustussüsteemi kohaselt diplomi olemasolu.

Kui esimest lõiku ei kohaldata, käsitatakse kutsealana reguleeritud kutsealast tegevust, kui sellega tegelevad sellise ühenduse või organisatsiooni liikmed, mille eesmärk on eelkõige asjaomasel valdkonnas kõrgete standardite edendamine ja säilitamine ning mida liikmesriik on selle eesmärgi saavutamisel spetsiaalselt tunnustanud ja mis

- annab oma liikmetele diplomid,
- tagab, et liikmed peavad kinni ettenähtud ametialase käitumise reeglitest ja
- annab oma liikmetele õiguse kasutada asjaomase diplomiga vastavuses olevat ametinimetust, seda tähistavat tähekombinatsiooni või staatust.

Lisas on esitatud nende ühenduste ja organisatsioonide mittetäielik nimekiri, kes vastavad pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist teise lõigu tingimustele. Kui liikmesriik annab ühendusele või organisatsioonile teises lõigus osutatud tunnustuse, teatab ta sellest komisjonile, kes avaldab kõnealuse teabe Euroopa Ühenduste Teatajas.”

8 Direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d kolmandas lõigus nimetatud loetelus on ära toodud ka „Engineering Council”.

9 Mõiste „erialane töökogemus” on direktiivi 89/48 tarbeks selle direktiivi artikli 1 punktis e määratletud kui „tegelik ja õiguspärane tegelemine asjaomase kutsealaga mõnes liikmesriigis”.

10 Direktiivi 89/48 artikkel 3 näeb ette:

„Kui vastuvõtvast liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis, või

b) kui taotleja on eelmise kümne aasta jooksul kõnealusel kutsealal täistööajaga kaks aastat tegutsenud muus liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud artikli 1 punkti c ja artikli 1 punkti d esimese lõigu tähenduses, ning tal on tõendid ühe või mitme kvalifikatsiooni kohta:

– mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

- mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursused ülikoolis või kõrgkoolis või muus sarnase tasemega asutuses, ning vajaduse korral seda, et asjaomane isik on edukalt läbinud tööalase koolituse, mida nõutakse lisaks keskharidusjärgsele koolitusele, ja

- mis on valdaja oma kutsealal tegutsemiseks ette valmistanud.

Esimeses lõigus nimetatud kaheaastast erialast töökogemust võib mitte nõuda, kui taotleja kvalifikatsioon või kvalifikatsioonid, mis on käesolevas punktis nimetatud, omistati reguleeritud koolituse lõpetamise järel.

Esimeses lõigus osutatud kvalifikatsiooni tõendava dokumendiga samaväärsena käsitatakse järgmist: mis tahes ametlik kvalifikatsioon või selliste ametlike kvalifikatsioonide kogum, mille on liikmesriigis andnud pädev asutus, kui see on antud pärast ühenduses toimunud koolituse edukat lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnistab seda samaväärsena ning tingimusel, et teistele liikmesriikidele ja komisjonile on teatatud sellisest tunnustamisest.”

¹¹ Olenemata direktiivi 89/48 artikli 3 sätetest võib vastuvõttev riik selle direktiivi artikli 4 alusel teatavatel selles artiklis sätestatud tingimustel nõuda, et taotleja esitaks kindlaksmääratud kestusega töökogemuse kohta tõendid, läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti.

Siseriiklik õigus

- 12 Direktiiv 89/48 on Kreeka õigusesse üle võetud presidendi 23. juuni 2000. aasta dekreeidi 165/2000 (FEK A' 149/28.6.2000) sätetega, mida on muudetud presidendi 22. oktoobri 2001. aasta dekreediga 373/2001 (FEK A' 251) ja 23. detsembri 2002. aasta dekreediga 385/2002 (FEK A' 334, edaspidi „dekreet 165/2000”).
- 13 Dekreeidi 165/2002 artikli 2 lõiked 3 ja 4 annavad reguleeritud kutsealale, reguleeritud kutsealasele tegevusele ja reguleeritud kutsealana käsitatavale kutsalasele tegevusele määratlused, mille sõnastus on identne direktiivi 89/48 omaga. Direktiivi 89/48 artiklis 3 ette nähtud tunnustamise mehhanismi osas sätestab kõnealuse dekreeidi artikli 4 lõike 1 punkt b siiski, et „kui Kreekas eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu artikli 2 tähenduses, ei või käesoleva dekreeidi artiklis 10 ette nähtud nõukogu ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast teise liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad oma kodanike suhtes, kui taotleja [...] on eelmise kümne aasta jooksul kõnealusel kutsealal täistööajaga kaks aastat tegutsenud mõnes teises liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud käesoleva dekreeidi artikli 2 lõigete 3 ja 4 tähenduses [...]”.
- 14 Niisiis, juhtude puhul, mille korral on välistatud selles sättes ette nähtud tunnustamismehhanismi kohaldamine, viitab see säte tervikuna lisaks direktiivi 89/48 artikli 1 punkti c vastavatele sätetele ka sama direktiivi artikli 1 punkti d sätetele. Niisuguse sätestamise tulemusel välistatakse tunnustamise mehhanismi kohaldamine, kui huvitatud isik pärineb liikmesriigist, kus kõnealuse kutsealaga tegelemist reguleerivad selle riigi poolt vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 1 punkti d teisele lõigule tunnustatud eraorganisatsioonid.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 Kreeka kodanikul C. Tokil on keskkonnainseneri kutsealal diplomid *Bachelor of Engineering* ja *Master of Science*, mille ta omandas vastavalt 1997. aastal Sheffield Hallami ülikoolis ja 1998. aastal Portsmouthi ülikoolis. Viimati nimetatud ülikool võttis 1. septembril 1999 C. Toki tööle teadurina. C. Toki töötas seal tsiviilehituse teaduskonnas kuni 31. augustini 2002. Lisaks üldisele teadustööle kuulusid C. Toki tööülesannete hulka üliõpilaste ja kraadiõppurite üliõpilaste tööde juhendamine ning teatava uuendusliku jäätmekäitlusmeetodi tõhususe hindamine koostöös ühe selle valdkonnaga seotud tehnoloogiatele spetsialiseerunud eraettevõtjaga.
- 16 Ühendkuningriigis reguleerib inseneri kutseala Engineering Council, mida on sõnaselgelt nimetatud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d kolmandas lõigus ette nähtud loetelus. Inseneri kutsealal tegutsemiseks ei ole tingimata vaja olla selle organisatsiooni liige, kuid suur osa selle kutseala esindajatest on nimetatud organisatsiooni liikmed ja järgivad vabatahtlikult selle poolt välja töötatud norme. C. Toki registreerus praktikandina Engineering Councili registris, kuid ei saanud lõpuks siiski selle täieõiguslikuks liikmeks (*Chartered Engineer*). Lisaks astus ta akadeemilise kraadi omanikuna (*graduate*) Chartered Institution of Water and Environmental Managementi liikmeks.
- 17 Kuna Kreekas on keskkonnainseneri kutseala reguleeritud, siis esitas C. Toki taotluse, et tunnustataks tema õigust Kreekas sellel kutsealal tegutseda, viitega oma Ühendkuningriigis omandatud kutsetunnistusele ja töökogemusele. Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis jättis selle taotluse 12. aprilli 2005. aasta otsusega rahuldamata, põhjusel et C. Tokil ei ole Ühendkuningriigis välja antud inseneridiplomit, sest kuna C. Toki ei ole Engineering Councili täieõiguslik

liige ja tal ei ole kutsenimetust *Chartered Engineer*, siis ei laiene talle direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis a ette nähtud tunnustamismehhanism.

- 18 C. Toki esitas selle rahuldamata jätmise otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, väites, et tema taotlus jäeti õigusvastaselt rahuldamata direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti a ülevõtmisele suunatud dekreedid 165/2000 alusel, antud juhul selle dekreedid artikli 4 lõike 1 punkti a alusel, samas kui tema taotlust oleks pidanud hinnatama selle dekreedid nende sätete alusel, millega võetakse üle kõnealuse direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkt b, st dekreedid 165/2000 artikli 4 lõike 1 punkti b alusel, kuna esiteks ei ole keskkonnainseneri kutseala Ühendkuningriigis reguleeritud ja teiseks on C. Tokil nõutavad kutsetunnistused ja ta on eelmise kümne aasta jooksul omandanud selles liikmesriigis kolmeaastase töökogemuse.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et C. Toki taotluse rahuldamata jätmine on kooskõlas dekreedid 165/2000 sätetega, mis – nagu juba öeldud käesoleva kohtuotsuse punktides 13 ja 14 – välistavad direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis b ette nähtud tunnustamismehhanismi kohaldamise, kui kõnealune kutseala on taotleja päritoluliikmesriigis reguleeritud kutseala või seda käsitatakse reguleeritud kutsealana sama direktiivi artikli 1 punkti d teise lõigu tähenduses.
- 20 Leides, et kohtuasjas on tekkinud tõsiseid raskusi direktiivi 89/48 tõlgendamisel, otustas Symvoulio tis Epikrateias menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 89/48 [...] artikli 3 [esimese lõigu] punkti b [...] tuleb tõlgendada nii, et kõnealuses õigusnormis ette nähtud tunnustamismehhanismi kohaldatakse

juhtudel, kui päritoluliikmesriigis on asjaomane kutseala [selle direktiivi] artikli 1 punkti d teise lõigu tähenduses reguleeritud, kuid asjaomane isik ei ole selles lõigus sätestatud tingimustele vastava ühenduse või organisatsiooni täieõiguslik liige?

2. Kas [juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav,] peetakse direktiivi 89/48 [...] artikli 3 [esimese lõigu] punktis b päritoluliikmesriigis kutsealal täistööajaga tegutsemise all silmas tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana kutsealal, millel tegutsemiseks on vastuvõtvast liikmesriigis taotletud luba direktiivi 89/48 [...] alusel, või võib selle all silmas pidada ka peamiselt mittetulunduslikus asutuses teostatud teadusuuringuid kutsealaga seotud valdkonnas?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 21 Seoses direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktides a ja b ette nähtud kahe tunnustamismehhanismi kohaldamisaladega on Euroopa Kohus juba otsustanud, et nimetatud artikli 3 ülesehitusest tuleneb, et konkreetsetes faktilises raamistikus saab neist kahest mehhanismist põhimõtteliselt kohaldada ainult ühte (7. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-149/05: Price, EKL 2006, lk I-7691, punkt 36).

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimene küsimus puudutab direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d teises lõigus sätestatud konkreetset olukorda ning see laieneb eelkõige Iirimaaale ning Ühendkuningriigile, kus päritoluriik ei ole käsitletavat kutseala reguleerinud sama sätte esimese lõigu tähenduses, kuid kus praktikas tegutsevad sellel kutsealal siiski niisuguse eraõigusliku ühenduse või organisatsiooni liikmed, mida liikmesriik on spetsiaalselt tunnustanud ja mis kohaldavad oma liikmetele teatavaid eeskirju.
- 23 Selles osas tuleb direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkte a ja b mõista nii, et selle direktiivi artikli 1 punkti d teise lõigu alla kuuluvatele kutsealadele kohaldatakse üksnes direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d teises lõigus ette nähtud mehhanismi. Teiseks, ilmsesti ei ole direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d teises lõigus nimetatud ühenduse või organisatsiooni liikmetel diplomit, mida „muus liikmesriigis nõutakse” kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks, nagu näeb ette selle direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkt a. Teiseks välistab nimetatud artikli 3 esimese lõigu punkt b sõnaselgelt oma kohaldamisalast direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d esimeses lõigus nimetatud kutsealad, kuid ei välista selle sätte teises lõigus nimetatud kutsealasisid, vaid seda kohaldatakse nende suhtes täielikult.
- 24 Kuigi on tõsi, et direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d teine lõik näeb ette, et selles sättes nimetatud kutsealast tegevust käsitatakse reguleeritud kutsealana, kui sellega tegelevad asjaomase ühenduse või organisatsiooni liikmed, ei saa neid siiski täielikult samastada – sellele asjaolule on tähelepanu juhtinud ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 57 – ja nende kutsealade puhul ei ole tegemist reguleeritud kutsealadega nimetatud direktiivi artikli 1 punkti c tähenduses. Järelikult ei saa taotlejad, kes on niisugusel kutsealal tegutsenud, erinevalt eespool viidatud kohtuotsuse Price punktides 45 ja 47 leitud viidata direktiivi artikli 3 esimese lõigu punktis a ette nähtud tunnustamismehhanismile. Lisaks, vastupidi sellele, mis tundub tulenevat nimetatud

kohtuotsuse Price punktidest 36, 45, 46 ja 48, on kõnealuse direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d teise lõigu kohaldamisalasse jäävale kutsealale kohaldatav selle direktiivi artikli 3 esimese lõigu punktis b ette nähtud tunnustamismehhanism.

- 25 Seega olenemata küsimusest, kas C. Toki on Engineering Councili täieõiguslik liige või mitte, on tema olukorrale kohaldatav ainult direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis b ette nähtud tunnustamismehhanism, kuna see olukord ei kuulu nimetatud direktiivi artikli 1 punkti c ja artikli 1 punkti d esimese lõigu kohaldamisalasse.
- 26 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b tuleb tõlgendada nii, et selles ette nähtud tunnustamismehhanism on kohaldatav juhul, kui asjaomane kutseala kuulub päritoluliikmesriigis sama direktiivi artikli 1 punkti d teise lõigu kohaldamisalasse, olenemata küsimusest, kas huvitatud isik on asjaomase ühenduse või organisatsiooni täieõiguslik liige või mitte.

Teine küsimus

- 27 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, milliseid kriteeriume tuleb kohaldada selleks, et teha kindlaks, kas niisuguse isiku erialast töökogemust, kes taotleb luba tegutseda vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud kutsealal, tuleb direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b alusel arvesse võtta.

- 28 Selles osas määratleb direktiiv 89/48 oma artikli 1 punktis e töökogemuse mõiste selle direktiivi kohaldamise tarbeks kui „tegelik[u] ja õiguspära[s]e tegelemi[s]e asjaomase kutsealaga mõnes liikmesriigis”.
- 29 Teisele küsimusele vastamiseks tuleb esiteks täpsustada kutsealaga tegeliku tegelemise mõiste sisu direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis b ette nähtud tunnustamismehhanismi seisukohalt, ning teiseks analüüsida, millistel tingimustel võib kutseala, millega kõnealune töökogemus on päritoluliikmesriigis seotud, pidada samaks kutsealaks kui see, millega tegelemiseks vastuvõtvas liikmesriigis luba taotletakse.
- 30 Direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis b ette nähtud tingimus, mis nõuab, et taotlejal, kes on pärit liikmesriigist, kus ei ole reguleeritud ei kutseala, millel taotleja soovib teises liikmesriigis tegutsema hakata, ega sellega seotud koolitus, peab olema vähemalt kaheaastane erialane töökogemus, seab eesmärgiks anda vastuvõtvale liikmesriigile tagatised, mis on sarnased tagatistele, mis on olemas juhul, kui kõnealune kutseala või sellel tegutsemist ettevalmistav koolitus on päritoluliikmesriigis reguleeritud ning kui kohaldatav on kas direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkt a või artikli 3 teine lõik.
- 31 Juhul kui kutseala ei ole liikmesriigis reguleeritud, tagavad asjaomase kutseala valdkonnas osutatavate teenuste teatava kvaliteeditaseme üldjuhul turuseadused, selles mõttes, et ainult need asjaomase kutseala esindajad, kelle pädevuse tase on tööandjate ja klientide hinnangul piisav, on võimelised sellel kutsealal kas palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana kaheaastase ajavahemiku jooksul täistööajaga tegutsema. Niisuguse kestusega erialase töökogemuse nõue viitab seega taotleja tegelikule võimalusele tegutseda kõnealusel kutsealal päritoluliikmesriigis.

- 32 Seda nõuet ei saa seevastu mõista taotleja kutsealase kvalifikatsiooni konkreetset sisu puudutavana ega niisuguseid käesoleva kohtuotsuse punktis 11 kirjeldatud kompensatsioonimeetmeid asendavana, nagu on ette nähtud direktiivi 89/48 artiklis 4 ning mida võib igal juhul taotlejale kohaldada, kui esinevad olulised erinevused koolituse vahel, mis taotleja on läbinud päritoluliikmesriigis, ja vastuvõtvas liikmesriigis tavaliselt nõutava koolituse vahel.
- 33 Mis puudutab seda, millisel kutsealal peab päritoluliikmesriigis olema tegutsetud, siis tuleb sarnaselt kohtujuristi ettepaneku punktis 70 märgituga välja tuua, et esiteks ei ole direktiivis 89/48 ette nähtud tunnustamismehhanismi seisukohalt mingit tähtsust küsimusel, millises organisatsioonilises ja põhikirjalises kontekstis on taotleja päritoluliikmesriigis oma kutsealal tegutsenud, ning teiseks ei saa asjaolu, et taotleja tööandjaks nimetatud liikmesriigis oli mittetulundusühing, mõjutada direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b kohaldatavust. Samuti kohaldub see direktiiv oma artikli 2 esimese lõigu sõnastuse kohaselt kõikidele liikmesriikide kodanikele, kes soovivad teises liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal „füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana”, ning ükski selle direktiivi säte ei viita sellele, et kutsealal, millel üldjuhul tegutsetakse füüsilisest isikust ettevõtjana, peaks päritoluliikmesriigis olema tegutsetud pigem füüsilisest isikust ettevõtjana kui palgatöötajana selleks, et omandatud töökogemust saaks arvesse võtta.
- 34 Lisaks, kuigi direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkt b nõuab kõnealusel kutsealal oleks tegutsetud „täistööajaga”, ja kuigi sama direktiivi artikli 1 punkti c määratluse kohaselt on reguleeritud kutseala „reguleeritud kutsealane tegevus või tegevuste hulk”, mis moodustab asjaomase kutseala, ei saa siiski nõuda – ilma et tekiks oht nimetatud artikli 3 esimese lõike punktis b ette nähtud tunnustamismehhanismi kohaldamisala ülemäära piirata –, et taotleja oleks täielikult pühendunud ainult kõnealuse kutseala alla kuuluvatele tegevustele, selleks et tema töökogemust oleks võimalik arvesse võtta.

- 35 Niisiis tuleb direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b seisukohalt pidada piisavaks seda, et viidatud kutsealane tegevus oleks täistööajaga töötamise raames hõlmanud püsivat ja regulaarset tegelemist teatava hulga asjaomasele kutsealale iseloomulike kutsealaste tegevustega, ilma et oleks vajalik kõigi nende tegevuste kaetus.
- 36 Küsimuse puhul, millised kutsealased tegevused teatava kutseala alla kuuluvad, on tegemist eelkõige faktilise küsimusega, mille peavad lahendama vastuvõtva liikmesriigi pädevad ametiasutused, kelle tegevus allub siseriiklike kohtute kontrollile, ning kasutades vajaduse korral päritoluliikmesriigi ametiasutuste abi. Kui päritoluliikmesriigis ei ole kutsealane tegevus sarnaselt põhikohtuasja asjaoludele reguleeritud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti d esimese lõigu tähenduses, siis tuleb aluseks võtta selle kutseala esindajate tavaline kutsealane tegevus selles liikmesriigis.
- 37 Antava hinnangu raames peavad vastuvõtva liikmesriigi pädevad ametiasutused kontrollima, kas direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis b nimetatud kutsealane tegevus seisneb põhiliselt praktilises kogemuses, mis on seotud asjaomasele kutsealale vastava tööturuga.
- 38 Selles osas ei saa C. Toki niisugust tegevust nagu üldine teadustöö või üliõpilaste ja kraadiõppurite tööde juhendamine, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 15, pidada omaette tegelikuks tegutsemiseks keskkonnainseneri kutsealal ja selleks

erialaseks töökogemuseks, mida tuleb arvesse võtta direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b seisukohalt.

- 39 Seevastu käesoleva kohtuotsuse punktis 15 kirjeldatud töö tegemine koostöös ühe vedelate jäätmete käitluse tehnoloogiatele spetsialiseerunud eraettevõtjaga võib endast kujutada niisugust kutsealast tegevust, seda siiski tingimusel, et taotleja on sellel kutsealal vähemalt kaks aastat täistööajaga püsivalt ja regulaarselt tegutsenud; vajaduse korral kontrollivad seda asjaolu siseriiklikud ametiasutused.
- 40 Kui peaks olema tõendatud, et C. Toki on ka tegelikult tegutsenud keskkonnainseneri kutsealal Ühendkuningriigis, siis tuleb kindlaks teha, kas selle kutseala puhul on tegemist sama kutsealaga, millel tegutsemiseks põhikohtuasja hageja Kreekas luba taotles. Direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktiga b kehtestatud tunnustamismehhanismi raames on vastuvõtva liikmesriigi pädevate ametiasutuste ülesanne kindlaks teha, kas see on nii.
- 41 Selles osas ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punktis a esinevat väljendit „kõnealune kutseala” tuleb mõista selliselt, et see puudutab kutsealasid, mis päritolu- ja vastuvõtvast liikmesriigis on nende tegevuste osas, mida need hõlmavad, kas ühesugused, samalaadsed või teatud juhtudel lihtsalt sarnased (19. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-330/03: Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, EKL 2006, lk I-801, punkt 20). Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 75 välja toonud, kehtib see tõlgendus ka seoses sama direktiivi artikli 3 esimese lõigu punktiga b, s.o seoses sättega, mis mainib sõnaselgelt tegutsemist „kõnealusel kutsealal”.

42 Eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et teisele küsimusele tuleb vastata, et selleks, et nii-suguse isiku erialast töökogemust, kes taotleb luba tegutseda vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutsealal, saaks direktiivi 89/48 artikli 3 esimese lõigu punkti b alusel arvesse võtta, peab see vastama kolmele järgmisele tingimusele:

- asjaomane töökogemus peab seisnema vähemalt kaheaastases täistööajaga töötamises eelmise kümne aasta jooksul;
- kõnealune töö peab päritoluliikmesriigis olema seisnenud püsivas ja regulaarses tegelemises teatava hulga asjaomasele kutsealale iseloomulike kutsealaste tegevustega, ilma et oleks vajalik kõigi nende tegevuste kaetus, ja
- kõnealune kutseala peab nii, nagu sellel päritoluliikmesriigis tavaliselt tegutsetakse, olema tegevuste osas, mida see hõlmab, võrdväärne kutsealaga, millel tegutsemise luba vastuvõtvast liikmesriigis taotletakse.

Kohtukulud

43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomide tunnustamise üldsüsteemi kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ) artikli 3 esimese lõigu punkti b tuleb tõlgendada nii, et selles ette nähtud tunnustamismehhanism on kohaldatav juhul, kui asjaomane kutseala kuulub päritoluliikmesriigis sama direktiivi artikli 1 punkti d teise lõigu kohaldamisalasse, olenemata küsimusest, kas huvitatud isik on asjaomase ühenduse või organisatsiooni täieõiguslik liige või mitte.

2. Selleks et niisuguse isiku erialast töökogemust, kes taotleb luba tegutseda vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutsealal, saaks direktiivi 89/48 (muudetud direktiiviga 2001/19) artikli 3 esimese lõigu punkti b alusel arvesse võtta, peab see vastama kolmele järgmisele tingimusele:
 - asjaomane töökogemus peab seisnema vähemalt kaheaastases täistööajaga töötamises eelmise kümne aasta jooksul;

 - kõnealune töö peab päritoluliikmesriigis olema seisnenud püsivas ja regulaarses tegelemises teatava hulga asjaomasele kutsealale iseloomulike kutsealaste tegevustega, ilma et oleks vajalik kõigi nende tegevuste kaetus, ja

- **kõnealune kutseala peab nii, nagu sellel päritoluliikmesriigis tavaliselt tegutsetakse, olema tegevuste osas, mida see hõlmab, võrdväärne kutsealaga, millel tegutsemise luba vastuvõtvast liikmesriigis taotletakse.**

Allkirjad